

28 Μαρτίου 2013

«Εκ πίστεως εις πίστιν»

Ορθοδοξία / Θεολογία

Αρχιμανδρίτης Ζαχαρίας Ζάχαρου, Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου Έσσεξ Αγγλίας

Ως χριστιανοί πιστεύουμε σε έναν προσωπικό και ζώντα Θεό και όχι σε κάποιου είδους μακρινό και εγωκεντρικό Θεό, βυθισμένο στη φίλαυτη ενατένιση του εαυτού του και ανίκανο να εισέλθει σε κοινωνία με τα κτιστά όντα. Για μας η απόδειξη της υπάρξεως του Θεού είναι η ενέργειά Του, η χάρη Του, με την οποία μετέχουμε στη ζωή Του. Ακόμη και όταν ο άνθρωπος είναι γεμάτος αμφιβολίες, το άγγιγμα της θείας χάριτος στην καρδιά του διασκορπίζει όλα τα νέφη και ενεργοποιεί μέσα του τη θεία ζωή. Η ζωή αυτή δεν είναι εκ του κόσμου τούτου, και κανένας ανθρώπινος συλλογισμός δεν μπορεί να της αντιταχθεί. Η πρώτη πίστη του ανθρώπου στρέφει την ύπαρξή του προς τον Θεό, ενσταλάζει μέσα του τον φόβο του Θεού και αιχμαλωτίζει την καρδιά.

Πράγματι, αυτός ακριβώς ο φόβος του Θεού βοηθεί την καρδιά μας να αναδυθεί. Η Γραφή αναφέρεται στη «βαθεία καρδιά» (Ψαλμ. 62,7) του ανθρώπου, στην οποία απευθύνεται η επισκοπή του Θεού από το πρωί ως το βράδυ και από το βράδυ ως το πρωί (Ιώβ 7,18). Όταν ο Ιώβ ρωτά: «τί εστιν άνθρωπος, ότι εμεγάλυνας αυτόν;» (Ιώβ 7,17), η Αγία Γραφή δίνει την ακόλουθη χαρακτηριστική απάντηση: ο άνθρωπος είναι «κατεντευκτής Θεού» (Ιώβ 7,20). Δηλαδή ο άνθρωπος εκείνος, του οποίου η καρδιά έχει γίνει στόχος του Θεού, παρίσταται ενώπιόν Του και συνομιλεί μαζί Του επί ίσοις όροις, μεσιτεύοντας για τη σωτηρία όλου του κόσμου, γιατί ο Θεός του απένειμε την τιμή αυτή. Ο Θεός ποθεί αυτή την ισότητα επικοινωνίας με τον άνθρωπο· δεν τον θεωρεί ως ένα κτίσμα που απλώς το έφερε στο είναι, αλλά ως «εικόνα» Του, ως κάποιον ίσο με Αυτόν με τον οποίο μπορεί να συνδιαλέγεται.

Σε όλη τη Γραφή βρίσκουμε αναρίθμητα περιστατικά, όπου ο Θεός απευθύνεται στον άνθρωπο ως προς ίσο Του: «Πας όστις ομολογήσει εν εμοί έμπροσθεν των ανθρώπων, ομολογήσω καγώ εν αυτώ έμπροσθεν του Πατρός μου του εν ουρανοίς» (Ματθ. 10,32-33). Αν με τη χάρη του Πνεύματός Του εισέλθουμε σε προσωπική σχέση μαζί Του, τότε Τον ομολογούμε, όχι τόσο με λόγια, όσο με την αίσθηση της παρουσίας Του μέσα μας. Γιατί τότε Εκείνος εισδύει στην καρδιά μας και εκεί μαρτυρεί τη σωτηρία μας με τη χάρη Του. Ο άγιος Σιλουανός επιβεβαιώνει την παράδοση αυτή αλήθεια, όταν λέει ότι το Πνεύμα μαρτυρεί στην καρδιά μας για τη σωτηρία μας .

Ένας άλλος τρόπος, όπου γίνεται φανερό ότι ο Θεός μας ομιλεί επί ίσοις όροις, είναι ο λόγος Του: «Εάν αφήτε τοις ανθρώποις τα παραπτώματα αυτών, αφήσει και υμίν ο Πατήρ υμών ο ουράνιος» (Ματθ. 6,14). Η ισότητα αυτή επιβεβαιώνεται περαιτέρω στην Κυριακή Προσευχή: «Άφες ημίν τα οφειλήματα ημών, ως και ημείς

αφίεμεν τοις οφειλέταις ημών» (Ματθ. 6,12). Εκ πρώτης όψεως η άρνηση της συγχωρήσεως Του φαίνεται ίσως αυστηρή. Αν όμως λάβουμε υπ' όψιν ότι Αυτός είναι ο Δημιουργός και εμείς απλώς τα πλάσματά Του, τότε διαπιστώνουμε ότι οι όροι των λόγων Του είναι οι πλέον άνισοι: ο Θεός είναι απίστευτα οικτίρμων στην κρίση Του!

Ο Θεός στην επιθυμία Του να καταστήσει τον άνθρωπο αληθινά ίσο με Αυτόν, ομοίωσή Του, κατευθύνει προς αυτόν την «επισκοπή» Του και αναζητεί τη βαθειά καρδιά του. Ποθεί να αποκτήσει η καρδιά του ανθρώπου «νοερά και θεία αίσθηση» (Παροιμ. 15,14), δηλαδή όχι απλώς τη λειτουργία της σκέψεως, αλλά ακριβώς αυτή τη μορφή εσωτερικής ζωής που ανυψώνει την ύπαρξή του πάνω από εκείνη των ζώων. Ο ορθός λόγος μας διαφοροποιεί από αυτά. Αν όμως υπηρετεί μόνο τη φυσική μας ευζωΐα, τότε ελάχιστα υπερβαίνουμε το επίπεδο των αυτοσυντηρούμενων ζώων. Αν επιπλέον η εσωτερική μας ζωή εκδαπανάται στις μέριμνες του κόσμου αυτού, θα καταλήξει σίγουρα στο μνήμα μαζί με το σώμα μας. Όπως όμως προαναφέραμε, η θεία κλήση μας είναι πολύ ανώτερη. Ο Θεός επιθυμεί να επισκεφθεί τη βαθειά καρδιά του ανθρώπου με τη ζωηφόρο, νοερή και θεία αίσθηση της παρουσίας Του. Όταν ο άνθρωπος αποκτήσει συναίσθηση του θησαυρού αυτού στην καρδιά του, τον επισκιάζει ο φόβος του Θεού.

Μόλις η καρδιά μας αιχμαλωτισθεί από το ιερό αυτό δέος και αρχίσουμε να αισθανόμαστε τη ζωοποιό ενέργεια του Θεού, εισερχόμαστε σε προσωπική κοινωνία με τον προσωπικό Θεό. Εκείνον που αποκάλυψε τον Εαυτό Του, τον Θεό-Πατέρα, τον Θεό-Υιό και τον Θεό-Άγιο Πνεύμα. Η σχέση αυτή συνιστά γεγονός που υπερβαίνει κάθε ανθρώπινη διάνοια. Κάποιοι αλλόθρησκοι αντιτείνουν: «Δεν μπορούμε να εννοήσουμε τον Χριστιανισμό. Πώς μπορεί να υποστηρίξει ότι ο Θεός είναι συγχρόνως Τρεις και Ένας; Η δική μας θρησκεία είναι λογικότερη, γιατί πρεσβεύει ότι ο Θεός είναι ένας, παντοδύναμος, έχει αυτό το χαρακτηριστικό, αυτό το ιδίωμα κλπ.». Αποδίδοντας όμως οι αλλόθρησκοι στον Χριστιανισμό το στοιχείο του υπέρλογου, απλώς επιβεβαιώνουν τον χαρακτήρα της θείας Αποκαλύψεως, που φέρει η πίστη μας, και συνεπώς την αλήθειά της. Η αποκεκαλυμμένη αλήθεια δεν υπόκειται στην ανθρώπινη λογική, αλλά την υπερβαίνει. Εμπιστεύονται έναν ορισμό της πίστεως, που αποτελεί προϊόν του ανθρώπινου ορθολογισμού. Με την επιμονή στη λογική της πίστεώς τους τελικά την απαξιώνουν, καταδεικνύοντας την απουσία από αυτήν του αληθινού χαρακτήρα της αποκαλύψεως, η οποία ξεπερνά κατά πολύ την ανθρώπινη αντίληψη.

Εισερχόμενοι σε κοινωνία με τον προσωπικό Θεό, με εμπιστοσύνη σε Αυτόν, που η ουσία και η φύση Του είναι απρόσιτες, ασύλληπτες και αφηλάφητες, Τον

υποχρεώνουμε με την πίστη μας να μας επισκεφθεί με την άφθαρτη χάρη Του. Με την άκτιστη ενέργειά Του, που απορρέει από το ίδιο το Είναι Του, θα γεφυρώσει το χάσμα ανάμεσα στην προαιώνια και άκτιστη ουσία Του και το περιορισμένο, πλην όμως λογικό, πλάσμα Του.

Ο Θεός αναζητεί ακατάπαυστα την καρδιά του ανθρώπου. Αυτός όμως με την εσφαλμένη χρήση της ελευθερίας του υποδουλώνεται σε πολλές προσκολλήσεις. Έτσι παρεμποδίζει την είσοδο της θείας χάριτος στην καρδιά του και την παραμονή της εκεί. Εντούτοις τα αμαρτήματα μας είναι ως μηδαμινά μπροστά στην ευσπλαχνία του Θεού. Στα μάτια Του φαίνονται σαν επιφανειακή σκόνη που εξαφανίζεται με ένα απλό φύσημα. Μόλις ο φόβος του Θεού κυριεύσει την καρδιά μας, αντιλαμβανόμαστε πόσο ανήμποροι είμαστε να καλλιεργήσουμε αληθινή σχέση με τον Θεό και διαπιστώνουμε ότι μόνο η χάρη Του μας καθιστά ικανούς γι' αυτό.

Έτσι ο άνθρωπος εισέρχεται σε μια απίστευτα δημιουργική περιπέτεια με τον Θεό. Τώρα κατανοεί ότι αυτός είναι ο μοναδικός σκοπός για τον οποίο δημιουργήθηκε· ότι αυτό υπήρξε το προαιώνιο σχέδιο του Θεού για το ανθρώπινο γένος και ότι ο αληθινός και τελικός προορισμός του είναι η ένωσή του με τον Θεό. Αλλά η σχέση αυτή με τον Θεό τον υποχρεώνει να διακινδυνεύσει την παραίτησή του από όλα. Αντιλαμβάνεται ότι η παρούσα κατάστασή του με τις ποικίλες προσκολλήσεις του αποτελεί εμπόδιο για τη διάβασή του στην απέναντι όχθη του ποταμού. Γνωρίζει ότι δεν μπορεί ακόμη να ενωθεί με τον Θεό, καθώς «ου μη εισέλθῃ εἰς τὴν Βασιλείαν Αὐτοῦ παν κοινόν» (Αποκ. 21,27). Κατανοεί ότι, αν θέλει να σωθεί, πρέπει να αναλάβει το έργο του εξαγιασμού του, «οὐ χωρὶς ουδεὶς ὄψεται τὸν Κύριον» (Εβρ. 12,14). Για την επίτευξη του σκοπού αυτού επενδύει ολόκληρο το τάλαντο της επίγειας αυτής ζωής που του εμπιστεύθηκε ο Θεός, χωρίς να παρακρατήσει τίποτα, έτσι ώστε να το πολλαπλασιάσει ἐπὶ τριάντα, ἐξήντα ἢ ἑκατό (Μάρκ. 4,8, 20).

Τότε ακριβώς ο άνθρωπος εισάγεται στη γνώση του δεύτερου είδους πίστεως, που μπορεί να χαρακτηριστεί ως «ελπίδα παρ' ἐλπίδα». Όταν, ανθρωπίνως μιλώντας, εκλείψει μέσα του κάθε ἐλπίδα σωτηρίας, ο άνθρωπος κρεμά τα πάντα στο ἔλεος του Θεού και εναποθέτει ὅλη τὴν ἐμπιστοσύνη του σε Αὐτόν, τὸν μόνον ἰκανὸν νὰ ἀνιστᾷ καὶ τοὺς νεκρούς (Ρωμ. 4,17). Για παράδειγμα, ο ἀπόστολος Παῦλος λέει ὅτι ὁ Θεὸς ἐπέτρεψε νὰ ἐγγίσει στο κατώφλι τοῦ θανάτου, «για νὰ μὴν ἔχει τὴν πεποίθηση στὸν εαυτό του, ἀλλὰ στὸν Θεὸ που ζῶποιοεῖ ἀκόμη καὶ τοὺς νεκρούς» (Β' Κορ. 1,9).

Όταν ο άνθρωπος διακατέχεται ἀπὸ αὐτὴ τὴν πίστη που εἶναι τόσο εὐάρεστη στὸν Θεό, μπορεί νὰ προοδεύσει πολὺ. Ὁ Θεὸς ἀνταποκρίνεται, καὶ ἡ σχέση του

ανθρώπου μαζί Του εντείνεται. Μερικοί ψαλμοί και ευχές, για παράδειγμα στην Ακολουθία του Μεσονυκτικού, περιλαμβάνουν την ικεσία: «Σος ειμι εγώ, σώσον με» (Ψαλμ. 118,94). Αλλά ανάξιοι όντες να εκφέρουμε τον λόγο αυτό: «είμαι δικός Σου, σώσε με», οφείλουμε πρώτα να αποδείξουμε στον Θεό ότι είμαστε δικοί Του, ενεργώντας σύμφωνα με τον χαρισματικό αυτό τύπο πίστεως.

Η πίστη αυτή συνδέεται με τη χαρισματική απόγνωση, που είναι ικανή να μας οδηγήσει αληθινά να διακινδυνεύσουμε τα πάντα για να ευαρεστήσουμε τον Θεό. Τέτοια απόγνωση είναι η μόνη αυθεντική οδός προς την παρ' ελπίδα ελπίδα σε Αυτόν μόνο.

Συναντούμε πολλά παραδείγματα αυτού του είδους της πίστεως στις Γραφές. Εντυπωσιακή είναι η περίπτωση του Αβραάμ, για τον οποίο γράφεται ότι πίστεψε στον Θεό που ζωοποιεί τους νεκρούς και καλεί τα μη όντα ως όντα (Ρωμ. 4,17) με τέτοια πίστη, που τον κατέστησε στη συνέχεια ικανό να πιστέψει «παρ' ελπίδα επ' ελπίδι» (Ρωμ. 4,18). Έχει μεγάλη σημασία για μας να διεισδύσουμε στην πίστη του, αφού είναι ο πατέρας όλων εκείνων που πίστεψαν μετά από αυτόν. Πρωτίστως ο Αβραάμ πίστεψε στον Θεό ως τον ζώντα Θεό, ο Οποίος με ένα μόνο νεύμα φέρει τα πάντα από το μη όν στο είναι και ζωοποιεί τους νεκρούς. Επιπλέον, στην εποχή του, η ανθρώπινη λογική έβλεπε μόνο την απόλυτη απελπισία, γεγονός που υπογραμμίζει την αυθεντικότητα της ελπίδας του Αβραάμ. Ήταν θεμελιωμένη σε ολοκάρδια πίστη που δεν ήταν απλώς διανοητική αποδοχή του μυστηρίου της θείας δυνάμεως. Γι' αυτό του ενέπνευσε τέτοια εσωτερική πεποίθηση, που τον ενδυνάμωσε να παραδώσει όλη την ύπαρξή του στον λόγο του Θεού και να εγκαταλείψει όλη τη ζωή του στο θέλημά Του.

Η εξαιρετική αυτή πίστη δικαίωσε τον Αβραάμ ενώπιον του Θεού και τον κατέστησε πατέρα όλων των πιστών. Όταν ο Θεός τον πρόσταξε: «Έξελθε εκ της γης σου και εκ της συγγενείας σου και ακολούθει μοι», ο Αβραάμ δεν ρώτησε πού επρόκειτο να πάει. Ο Θεός του είπε: «Δεύρο εις την γην, ήν αν σοι δείξω» (Γέν. 12,1), χωρίς να του υποδείξει τη χώρα. Ο Αβραάμ έχοντας αγαπήσει τον Θεό με όλη την καρδιά του, χωρίς να υποβάλει καμία ερώτηση αλλά με απόλυτη υπακοή και τέλεια πίστη, Τον ακολούθησε με εμπιστοσύνη σε κάθε Του λόγο. Τότε Εκείνος του υποσχέθηκε ότι θα αποκτήσει απογόνους, παρά το προχωρημένο του γήρατός του. Πάλι, αψηφώντας την ηλικία του, πίστεψε ακλόνητα ότι ο Θεός που εγείρει τους νεκρούς θα μπορούσε να είναι και ο Δοτήρ της ζωής ανεξάρτητα από τις περιστάσεις. Έτσι τόσο πολύ ευαρέστησε στον Θεό, ώστε θεωρήθηκε άξιος να λάβει φοβερές υποσχέσεις από Αυτόν, όπως η ευλογία όλων των εθνών της γης μέσω του σπέρματός του (Γέν. 17,4-8). Αρχή της εκπληρώσεως της διαθήκης αυτής αποτέλεσε και η σύλληψη του υιού του Ισαάκ. Η Γραφή λέει στη συνέχεια

πως ο Αβραάμ αγάπησε τον Ισαάκ (Γέν. 22,2), ώστε να μας προετοιμάσει για την παράδοξη παρέμβαση του Θεού που ακολουθεί παρακάτω, όταν ο Θεός τον προστάζει: «Λάβε τον Ισαάκ, πορεύθητι εφ' έν των ορέων και ανένεγκον αυτόν εκεί εις ολοκάρπωσιν». Δηλαδή: «Θυσίασε τον υιό σου που είναι η θαυμαστή υπόσχεσή μου σε εσένα, τον υιό του θαύματος, με τον οποίο η Σάρρα λύθηκε από τα δεσμά της στειρότητάς της!» Εδώ κρύβεται μεγάλο μυστήριο. Ο Αβραάμ, πλήρως αφοσιωμένος στον Θεό, απολάμβανε όλη την εύνοιά Του. Όταν όμως απέκτησε τον υιό, κατά την υπόσχεση που του δόθηκε, η καρδιά του προσκολλήθηκε σε αυτόν και ως εκ τούτου μοιράσθηκε. Για να ελευθερώσει την καρδιά του, ο Θεός τον υπέβαλε σε φοβερή δοκιμασία, ζητώντας από αυτόν να θυσιάσει τον αγαπημένο υιό του. Ο Αβραάμ υπάκουσε χωρίς δισταγμό. Όταν ο Θεός είδε ότι η καρδιά του είχε αποκατασταθεί στην πρώτη αγάπη της προς Αυτόν μέσα από την υπακοή και την ετοιμότητά του να προσφέρει θυσία τον υιό του, απέδωσε τον Ισαάκ πίσω σε αυτόν, που είχε αναθέσει όλη την εμπιστοσύνη του στον Θεό.

Ο δεύτερος αυτός βαθμός πίστεως συνέχει τη συνειδητή καρδιά του ανθρώπου, που ζωοποιήθηκε ήδη από το πρώτο στάδιο. Ο άνθρωπος έχει παραδώσει τώρα τον εαυτό του στα χέρια του ζώντος Θεού. Δεν οδηγείται πια προς κάποια συγκεκριμένη κατεύθυνση, αλλά, όπως ο Αβραάμ, αρχίζει να δορυφορείται γύρω από τον Ήλιο της δικαιοσύνης, εναποθέτοντας όλη την εμπιστοσύνη του στον Θεό που εγείρει τους νεκρούς. Τέτοια πίστη επιτρέπει στον άνθρωπο να παραμένει στην παρουσία του Θεού, αφού έχει επιστηρίξει την ελπίδα του στην παντοκρατορική ισχύ και στον λόγο Του.

Κάθε άνθρωπος ωστόσο που έχει εγκαταλείψει τον εαυτό του στον Θεό με πνεύμα πίστεως θα δοκιμασθεί διαφορετικά, κάποτε μάλιστα σκληρά. Ορισμένοι ενδέχεται να απειληθούν ακόμη και με θάνατο. Αλλά αν τη στιγμή της δοκιμασίας μείνουν ακλόνητοι αποδίδοντας δόξα και ευχαριστία στον Θεό, τότε η πίστη τους, όπως αυτή του Αβραάμ, υπερβαίνουντας όχι μόνο τον κόσμο αλλά τον ίδιο τον θάνατο, θα αναδειχθεί πιο ισχυρή από αυτόν. Γι' αυτό τον λόγο είναι τόσο σημαντική η κατανόηση της πίστεως ως «παρ' ελπίδα επ' ελπίδι», ώστε αν αξιωθούν μιας τέτοιας ευκαιρίας, με σωστή αντιμετώπιση να κερδίσουν τον Χριστό και όλη την αιωνιότητα. Πράγματι, οποιοσδήποτε παραδοθεί ολόψυχα στο Πνεύμα του Θεού, θα οδηγηθεί από τον Θεό μέσα από τη στενή οδό. Θα απεκδυθεί τον παλαιό του άνθρωπο, για να μπορέσει να εισέλθει καθαρός στη Βασιλεία Του: «Μακάριοι οι καθαροί τη καρδιά, ότι αυτοί τον Θεόν όψονται» (Ματθ. 5,8).

Έχει λεχθεί ότι «ο Θεός φως εστι» (Α' Ιωάν. 1,5), και όταν Τον δούμε, θα γίνουμε κι εμείς φως όπως Εκείνος (Α' Ιωάν. 3,2). Αλλά χρειάζεται προηγουμένως να καθαρθούμε, για να γίνουμε άξιοι της μακαρίας οράσεως του αληθινού Θεού.

Αυτός εποπτεύει σε όλους τους ανθρώπους, αλλά ιδιαίτερα στρέφει την προσοχή Του σε όσους επιδεικνύουν προθυμία και ετοιμότητα να παραδώσουν τον εαυτό τους στα χέρια Του. Επιποθεί να περιποιείται τον καθένα μας ξεχωριστά, όπως έκανε με τον Αβραάμ και όλους τους εκλεκτούς Του. Πράγματι, ολόκληρη η Γραφή, που είναι η ιστορία των σχέσεων του Θεού με τον άνθρωπο, οφείλει να ανακεφαλαιωθεί στη ζωή κάθε προσώπου χωριστά. Όταν ο Θεός δει ότι ο άνθρωπος αντιμετωπίζει με σοβαρότητα το θέμα της σωτηρίας του, θέτει ένα εμπόδιο ενώπιόν του, για να τον δοκιμάσει και να ενισχύσει την προθυμία και αποφασιστικότητα του. Τον εξετάζει και τον παιδεύει, όπως θα έκανε ένας πατέρας με τον αγαπημένο υιό του (Εβρ. 12,6-11). Διερχόμενος ο άνθρωπος τη δοκιμασία αυτή της πίστεώς του, διδάσκεται πώς να υπερπηδήσει το πρώτο αυτό πρόσκομμα. Τότε ο Θεός τοποθετεί μεγαλύτερα εμπόδια ενώπιόν του, ώστε να τον εκπαιδεύσει σε ακόμη υψηλότερα άλματα πίστεως προς Αυτόν. Με τον τρόπο αυτό ο Θεός τιμά τον άνθρωπο, απονέμοντάς του το προνόμιο να επιδείξει, όπως ο Ιώβ, το είδος της πίστεως που θα τον καταστήσει κληρονόμο όλων των αγαθών του Παραδείσου Του. «Πάντα τα εμά σα εστιν», λέει ο πατέρας στον μεγαλύτερο αδελφό του ασώτου υιού (Λουκ. 15,31). Γι' αυτό είναι μακάριος εκείνος που εγκαρτερεί σε καιρό δοκιμασίας και παραμένει ακλόνητος από τον πειρασμό, ακόμη και από την απειλή του θανάτου.

«Παρ' ελπίδα επ' ελπίδι» είναι ο ακριβής ορισμός της πίστεως εκείνης, με την οποία υπερπηδώνται και τα ανυπέρβλητα ακόμη εμπόδια. Αυτή η πίστη συγκεντρώνει όλες τις σκέψεις μας και τις δυνάμεις της καρδιάς μας σε ένα μοναδικό σημείο και με έναν σκοπό. Αυτό εφαρμόζεται επίσης στην τελειότητα της πνευματικής ζωής, όπου αγωνιζόμαστε να ενώσουμε τον νου με την καρδιά. Συσπειρώνουμε όλη την ύπαρξή μας στην καρδιά, ώστε να μπορούμε να προσευχόμαστε με μία μόνο σκέψη, σύμφωνα με τη διδασκαλία της ησυχαστικής μας παραδόσεως. Έτσι αποφασίζουμε να παλέψουμε ακόμη και μέχρι θανάτου, με τη βοήθεια του Θεού, για να υπερπηδήσουμε κάθε δυσκολία. Και πρέπει να το κάνουμε, γιατί από την υπέρβαση αυτή εξαρτάται η σωτηρία μας. Στο σημείο αυτό η καρδιά του ανθρώπου γίνεται ένας σφιχτός κόμπος, όπου έχει συγκεντρωθεί όλη του η ύπαρξη, και ο ίδιος ο άνθρωπος κρεμά τα πάντα στο έλεος του Θεού. Με τον τρόπο αυτό αρχίζουμε να πιστεύουμε, όπως είπε ο απόστολος Παύλος για τον Αβραάμ, «παρ' ελπίδα επ' ελπίδι». Πιστεύουμε ότι ο Θεός «δύναται ημάς εγείρει τέκνα τω Αβραάμ» (Ματθ. 3,9), και ότι «παρα τω Θεώ πάντα δυνατά εστι» (Ματθ. 19,26). Βαθμηδόν γινόμαστε έτοιμοι να προβούμε ακόμη και στο φοβερό εκείνο άλμα της πίστεως που υπερνικά τον θάνατο.

Η χαρισματική πίστη, όπως αυτή του Αβραάμ, μας διαβιβάζει από την όχθη της κτιστής πραγματικότητας στην όχθη της άκτιστης, γεφυρώνοντας το χάσμα

μεταξύ Θεού και ανθρώπου. Και όταν ο άνθρωπος επιδείξει τέτοια πίστη, θα βρει τον ασφαλή λιμένα της αγάπης, γιατί ο Θεός είναι αγάπη. Η πρόσκαιρη ζωή του θα ενωθεί με την αθάνατη και αιώνια θεία ζωή, γεγονός που συνιστά το μεγαλειωδέστερο θαύμα της ανθρώπινης ύπαρξης. Ο Θεός εκτιμά την ανθρώπινη ζωή ως άξια για την ένωση με τη δική Του ζωή, με το δικό Του Είναι, με τη βοήθεια της χάριτος.

Η εκπλήρωση του δεύτερου αυτού βαθμού της πίστεως προϋποθέτει μεγάλη προσπάθεια που απαιτεί να ενθυμούμαστε την πρώτη μας αγάπη προς τον Θεό, να παραμένουμε προσηλωμένοι στην αγάπη αυτή με σταθερότητα, πιστότητα και εμπιστοσύνη. Στο βιβλίο της Αποκαλύψεως διαβάζουμε: «Και υπομονήν έχεις, και εβάστασας διά το όνομά Μου, και ου κεκοπίακας. Αλλά έχω κατά σου, ότι την αγάπην σου την πρώτην αφήκας. Μνημόνευε ούν πόθεν πέπτωκας, και μετανόησον και τα πρώτα έργα ποιήσον» (Αποκ. 2,3-5). Την ημέρα της Κρίσεως, όταν ο Κύριος μας θέσει ενώπιόν Του, μερικοί με τόλμη θα πουν: «Κύριε, Κύριε, ου τω Σω ονόματι προεφητεύσαμεν, και τω Σω ονόματι δαιμόνια εξεβάλομεν, και τω Σω ονόματι δυνάμεις εποιήσαμεν;» (Ματθ. 7,22) και «εφάγομεν ενώπιον Σου και επίομεν, και εν ταις πλατείαις ημών εδίδαξας;» Και ο Κύριος θα αποκριθεί: «Λέγω υμίν, ουκ οίδα υμάς πόθεν εστέ· απόστητε απ' εμού πάντες οι εργάται της αδικίας» (Λουκ. 13,26-27). Πώς είναι δυνατόν οι άνθρωποι να θαυματοουργούν στο Όνομά Του και όμως ο Κύριος να μην τους αναγνωρίζει; Όλοι μας, είτε για μερικά χρόνια προς το τέλος της ζωής μας είτε για μία μόνο ημέρα ή ακόμη και για μία στιγμή, θα μπορούσαμε να συγκεντρώσουμε αρκετή δύναμη και να πιστέψουμε στον Θεό με όλη μας την καρδιά. Έχοντας το πνεύμα αυτό της πίστεως θα ήταν δυνατόν να αισθανθούμε την παντοδυναμία του Θεού και με τη βοήθειά της να επιτελέσουμε ακόμη και θαύμα. Ο Θεός όμως δεν αποδίδει αρκετή σημασία σε αυτό, γιατί περιμένει από εμάς σπουδαιότερα πράγματα. Αν επιθυμούμε να είμαστε δίκαιοι και ευάρεστοι ενώπιόν Του –εφόσον, όπως λέει ο Απόστολος, «ο δίκαιος εκ πίστεως ζήσεται» (Ρωμ. 1,17· Γαλ. 3,11· Εβρ. 10,38)–, τότε η πίστη μας οφείλει να βρίσκεται σε συνεχή δυναμική αύξηση, ώστε να αναγόμεσθε «εκ πίστεως εις πίστιν» (Ρωμ. 1,17).

Με άλλα λόγια, οι δίκαιοι θα στέκονται «καλώς» στον δεύτερο αυτό βαθμό της χαρισματικής πίστεως. Θα στηρίζουν το καθετί στο έλεος του Θεού, διακινδυνεύοντας τα πάντα για χάρη Του, προκειμένου να κερδίσουν τα πάντα και να βλέπουν ακατάπαυστα το θείο θαύμα στη ζωή τους. Θα πολιτεύονται αταλάντευτοι με το είδος αυτό της πίστεως έως τέλους. Ο Απόστολος όμως μας προειδοποιεί: «Εάν [ο δίκαιος] υποστείληται, ουκ ευδοκεί η ψυχή μου εν αυτώ» (Εβρ. 10,38). «Υποστέλλω» σημαίνει ενδίδω στη νωθρότητα και την υπερηφάνεια, παραδίδομαι σε αμελή τρόπο ζωής, ελαττώνομαι ως προς την πνευματική ανδρεία. Αντιθέτως, η οδός της πίστεως είναι οδός δυναμικής αυξήσεως στην εν Θεώ ζωή

(Α΄ Κορ. 3,7· Κολ. 2,19), που μας οδηγεί από πίστη σε πίστη.

Ο πιο βαθύς πόθος του καθενός μας είναι να διατηρούμε ζωντανή τη σχέση μας με τον Θεό και να απολαμβάνουμε τα Τίμια Δώρα Του. Ακόμη και το ελάχιστο άγγιγμα της θείας χάριτος στην καρδιά μας είναι «κρείσσον υπέρ ζωάς» (Ψαλμ. 62,4), όπως βεβαιώνει ο ψαλμωδός· είναι πραγματικά πολυτιμότερο από πολλές ζωές. Εισερχόμαστε ωστόσο συνειδητά στη σοβαρή αυτή κοινωνία με τον Θεό, υπό τον όρο ότι θα επιδείξουμε τη σταθερότητα των δικαίων, δηλαδή θα ζούμε εφεξής «εκ πίστεως».

Η πίστη μας οφείλει διαρκώς να κραταιώνεται, ωστόσο φθάσει στον τρίτο βαθμό της πίστεως των δικαίων· στην πιστή αφοσίωση που μας καθιστά ικανούς να στεκόμαστε ακέραιοι και αταλάντευτοι καθ' όλη τη διάρκεια του σταδίου της παιδείας του Θεού. Ο υψηλότερος αυτός βαθμός πίστεως είναι τόσο τέλεια σταθερός, ώστε δεν αφήνει περιθώριο και για το ελάχιστο ίχνος αμφιβολίας· είναι αδύνατον τέτοια πίστη να ελαττωθεί ή να υποχωρήσει από την πηγή της ζωής. Ο άνθρωπος ζει την κάθε ημέρα ως νέο γεγονός· ως νέα ευκαιρία που του χορηγεί η θεία χάρη. Στο πιο ώριμο αυτό στάδιο, το Άγιο Πνεύμα αποκαλύπτεται πολύ λεπτό και ευαίσθητο, ταυτόχρονα όμως και πολύ απαιτητικό.

Στην αρχή ωστόσο ο Θεός εμφανίζεται πολύ επιεικής. Ο άνθρωπος αποκτά εμπειρία της πνευματικής ανέσεως και χαράς που συνοδεύουν την πρώτη χάρη. Παρότι μετέχει ακόμη σε ρυπαρότητα, αδυναμία και άγνοια, η χάρη δεν παύει να ευφραίνει την καρδιά του και να τον ωθεί προς τα εμπρός - εξαιτίας της αθωότητάς του. Ο Θεός είναι οικτίρμων και επιποθεί πρώτα απ' όλα να του διδάξει πώς εργάζεται η χάρη Του μέσα στην ψυχή. Το Άγιο Πνεύμα όμως θα υποχωρήσει από τον άνθρωπο εκείνον που δεν συμμορφώνεται προς τα προστάγματά Του. Η προς Εβραίους επιστολή αναφέρεται εκτενώς σε όσους δέχθηκαν μεγάλα δώρα, γνώρισαν τη δύναμη του λόγου του Θεού καθώς επίσης και την αναγέννηση της υπάρξεώς τους, αλλά εξέπεσαν στην πορεία. Διαβάζουμε στη Γραφή ότι είναι σχεδόν ακατόρθωτο «να ανακαινισθούν πάλιν εις μετάνοιαν» (Εβρ. 6,4-6), δηλαδή να αποκατασταθούν ξανά από τον Θεό μετά την πτώση τους. Με άλλα λόγια, όσο προσεγγίζουμε περισσότερο στον Θεό, τόσο πιο απαιτητικό γίνεται το Πνεύμα του Θεού, ώστε να ζούμε όσο το δυνατόν πλησιέστερά Του και να είμαστε αιώνια ενωμένοι μαζί Του. Όπως προαναφέρθηκε, ο Θεός επιθυμεί να συμπεριφέρεται στον άνθρωπο ως προς ίσο Του, ως προς εικόνα Του. Τον έχει προικίσει με μεγάλες δωρεές και δυνατότητες, ώστε να μπορεί να παρίσταται ενώπιον του Θεού και να προσλαμβάνει όλο τον πλούτο της θείας ζωής. «Πάντα τα εμά σα εστιν» (Λουκ. 15,31).

Όταν περάσουμε τους δύο πρώτους βαθμούς πίστεως (εισαγωγική πίστη και

χαρισματική πίστη συνδυασμένη με τη χαρισματική απόγνωση), θα φθάσουμε στην πίστη που διακρίνεται από την εσωτερική σταθερότητα και αντανακλά την πιστότητα των δικαίων. Τότε θα έχουμε πείσει τον Θεό ότι είμαστε δικοί Του, ενώ Εκείνος θα μας απαντήσει με τον λόγο Του που μένει στην αιωνιότητα. Ο Θεός θα συνάψει μαζί μας οριστική διαθήκη αγάπης, η οποία, όπως γνωρίζουμε από τη Γραφή, θα είναι αιώνια. Με τις ίδιες ακριβώς λέξεις που απηύθυνε στον Μονογενή Του Υιό θα Τον ακούσουμε να μας αποκρίνεται, όχι μόνον: «εμός εί συ» (Ησ. 43,1), αλλά επίσης, «υιός μου εί συ, εγώ σήμερα γενένηκά σε» (Ψαλμ. 2,7). Αυτή είναι η μία και μοναδική αληθινή κλήση μας: να γίνουμε όμοιοι με τον Ιησού Χριστό, τον Υιό του Θεού.

Ερωτήσεις και Απαντήσεις

Ερώτηση 1: Τί σημαίνει η έκφραση «χαρισματική απόγνωση», που αναφέρατε;

Απάντηση 1: Η χαρισματική απόγνωση συνοδεύεται από ορμή για αδιάλειπτη προσευχή. Χαρισματική είναι μόνο η απόγνωση που γεννά προσευχή που μας ωθεί να προσκολληθούμε με τέλεια εμπιστοσύνη στον Θεό και να στρεφόμαστε προς Αυτόν συνεχώς, επειδή κανένας άλλος εκτός από Εκείνον δεν μπορεί να μας βοηθήσει. Όταν η απόγνωση είναι νοσηρή, δεν είμαστε σε θέση να προσευχηθούμε. Αν όμως υπάρχει προσευχή, η απόγνωση είναι θαυμάσια. Όσοι άνθρωποι προσεύχονται με απόγνωση δρέπουν καρπούς στη ζωή τους.

Ερώτηση 2: Έχει η χαρισματική απόγνωση στοιχεία κατάθλιψης μέσα της;

Απάντηση 2: Η χαρισματική απόγνωση είναι καρπός της χάριτος. Όταν βλέπουμε πόσο άσπιλη, άμωμη και μεγαλειώδης είναι η αγάπη του Θεού, απελπιζόμαστε τελείως από την κατάστασή μας, γιατί γνωρίζουμε ότι στον Θεό πρόπον όλα τα άγια, τα τίμια και προσφιλή, όπως τα απαριθμεί ο Απόστολος (Φιλιπ. 4,8). Συνειδητοποιούμε, πόσο υστερούμε από αυτά, και έτσι φθάνουμε στη χαρισματική απόγνωση. Αλλά η απόγνωση αυτή προέρχεται από τον Θεό, γιατί ενεργοποιείται από τη χάρη.

(Αρχιμ. Ζαχαρία (Ζάχαρου) «Πιστοί στη διαθήκη της αγάπης», Ι.Σταυροπηγική Μονή Τιμίου Προδρόμου Έσσεξ Αγγλίας 2012, σ. 20-36)

Βλ. Αρχ. Σωφρονίου, Ο ΑΓΙΟΣ ΣΙΛΟΥΑΝΟΣ Ο ΑΘΩΝΙΤΗΣ, Ι. Σ. Μ. Τιμίου Προδρόμου, Έσσεξ Αγγλίας, εκδ. 2010, σσ. 362, 367, 376, 393, 464, 507, 540, 589.

2Βλ. Αρχιμ. Σωφρονίου, ΟΨΟΜΕΘΑ ΤΟΝ ΘΕΟΝ ΚΑΘΩΣ ΕΣΤΙ, Ι.Σ.Μ. Τιμίου Προδρόμου, Έσσεξ Αγγλίας, εκδ. 2010, σ. 92· Αρχιμ. Σωφρονίου, ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ, Ι.Σ.Μ. Τιμίου Προδρόμου, Έσσεξ Αγγλίας, εκδ. 2009, σ. 104.

<http://bit.ly/1ciPSFK>